Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 134 (6. 623) 1988 йил 11 июнь, шанба Баҳоси 3 тийин

«...Партия рўй-ростлик ва ошкоралик, ўтмишимиз ва ҳозирги кунимиз муаммоларини эркин муҳокама қилиш сиёсатини изчиллик билан ўтказаверади, чунки фақат шундай сиёсатгина совет жамиятининг маънавий соғломлашувига, унинг инсонпарварлик табиатига ёт бўлган ҳамма иллатлардан халос бўлишига кўмаклашади».

(КПСС Марказий Комитетининг XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига Тезисларидан).

XIX

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ТЕЗИСЛАРИ—УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

Менга сўз беринг

Ёзувчининг шарафли иши

АВВАЛЛАРИ, яъни бундан бир неча йиллар илгари ҳақиқатни айтишга, мартабалироқ одамларни таниқид қилишга имкон йўқ деб нолирдик. Мана энди кўнгилдаги гапни айтадиган фурсат келди. Бу жуда яхши. Лекин иккинчи бир томони ҳам бор. Айтилган фикрлар қандай амалга оширилади? Ким амалга оширади? Масаланинг бу томонига аниқлик киритилмаса, иккинчи бир ишончсизлик, яъни гапиргандан нима фойда деган норозилик туғилиши мумкин.

Хўш, ҳақиқатда ҳам иш билан сўз бирлиги учун нима қилиш керак? Албатта, қайта қуриш лозим. Ана шунинг учун ҳам қайта қуриш, ошкоралик, демократия йўли танланди.

Нимани қайта қурамиз? Жамиятда ҳозир нимага қарши курашяпмиз? Ишимиздаги сифатсизликларга, кўзбўямачиликларга, риё, ёлғон, порахўрликларга қарши ўт очдик, уларга қарши курашяпмиз. Албатта, бу иллатлардан покланиш учун жамиятимиз, маданиятимиз, адабиётимиз қаттиқ жанг олиб бориши керак.

Лекин бир нарса мени ўйлатади. Бу ўзгаришларга Сталин шахсига сиғиниш давридаги гапларнинг нима алоқаси бор? Жуда ҳам алоқаси борда. Шу боисдан ҳозир қайси газета, қайси марказий журнални очиб қараманг, шу ҳақда материаллар бор. Янги-янги кирдикорлар фош этиляпти. Жабр чеккан кишиларнинг пок номини тиклаш ҳақида сўз кетяпти. Бу энг муҳим масала қилиб кўтарилянти. Сабаби шундаки, биз кишиларимизнинг маънавий дунёсини, руҳий оламини ўзгартирмасдан қайта қуришдан кўзда тутилган мақсадга эришмоғимиз мушкул.

Шахсга сиғиниш даврининг иллатларига шунинг учун жиддий эътибор бериб курашяпмиз. Шунинг учун ҳам лозим бўлиб қолдики, ўша давр кишиларни ёлғонга, бемеҳрликка, ўзига бўлган ишончни йўқотишга, бўлганича-бўлсинчиликка олиб келиб қўйган эди. Кишилар онгидаги бу иллатларни йўқотмасдан қайта қуришнинг ўзи бўлиши мумкин эмас.

Шуҳратпарастлик, бюрократизм, яна шунга ўхшаш кишиликка ёт иллатлар ҳам Сталин даврининг даҳшатли мероси. **Шу ўринда мен КПСС Марказий Комитетининг Тезисларида қайд этилган имкониятлардан фойдаланиб, шуҳратпарастликни туғдираётган бир омил ҳақида ўз фикримни айтмоқчиман. Бу бизнинг депутатликка сайлашимиз услуби ҳақида.** Ҳамон демократияга, халқ фикрига амал қилар эканмиз, бунга шубҳа туғдирмаслигимиз учун жамиятимизда шу пайтгача қўлланиб келинган айрим усуллардан қочишимиз керак. Бизда шундай одамлар борки, шахсан ўзига ҳеч алоқаси бўлмаган, нафи тегмайдиган ишларга жон куйдириб, аралашади. Нуқсонларга муросасизлик қилади. Адолат учун курашади. Танишми-нотанишми ҳамиша кишиларнинг мушкулини осон қилишга интилади. Мана шундай одамлар аслида сайланмаган депутатлардир. Лекин уларнинг номзодини зарур пайтда унутиб қўямиз. Чунки бўлғуси депутатнинг кўпинча амалига қарайміз. Ахир бугун ким министр бўлиб тайинланса, ёки бирор раҳбарлик ишига кўтарилса нима учун, албатта, депутат бўлиши шарт?

Ёзувчиннг вазифаси, Тезисларда таъкидланганидек, ҳаётимиздаги бор нарсаларнинг, «Айтиш мумкин эмас» деган нарсаларнинг моҳиятини очиб, ишонарли қилиб асар ёзиш, халқнинг онгига сингдира олишдадир. Бу эса авваламбор ёзувчининг ўзидан фақат ҳаётни билиш эмас, бетама бўлишни, ривнон, шуҳрат кетидан қувмасдан фақат ҳақиқатни айтишни тақозо қилади. Ана шунда ёзувчининг сўзига халқ ишонади. Қайта қуришимизнинг, ишимизнинг олга силжишига қалам ақлининг қўшган ҳиссаси бўлади. Менимча, ёзувчининг бундан ортиқ шарафли иши бўлиши мумкин эмас. Партиямиз ҳам ҳозир худди шуни талаб қилмоқда.

ШУКРУЛЛО,
Ўзбекистон ССР халқ шоири.

Юрагимда уйғонган гаплар

БИР неча кундан сўнг Москвада Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси ўз ишини бошлайди. Ҳаммамиз уни интиқлик билан кутяпмиз. Чунки кейинги уч йил мобайнида қайта қуриш халқ хўжалиги миқёсида кечган бўлса, энди сиёсий ҳаётимизда юз берянти. Шунинг учун ҳам одамлар партия конференциясига тайёргарлик ҳақидаги маълумотларни ташналик билан ўқияптилар. Ҳа-ҳа, ташналик билан ўқияптилар.

Исталган газета ё журнали очиб, ҳеч бўлмаганда ўтмишимиздаги аламли воқеалардан бирини ёки кимнингдир юракдан айтган гапини топиб ўқишингиз мумкин. Ўқийсизу бефарқ қололмайсиз, чунки ўтмишнинг хатолари ва шу куннинг муаммолари ҳақида дилдан айтилган гаплар юрагингизга тегади. Беихтиёр, «Эҳ, қани энди, мен ҳам партия конференциясида қатнашсаму юрагимдаги дардларимни, таклифларимни тўкиб солсам», дейсиз.

Қирқ етти йиллик танаффусдан сўнг бундай партия анжумани ўтказилади. Бу — кимнингдир хоҳиши билан амалга ошиб қолмади, балки объектив шарт-шароитлар, тўпланиб қолган муаммоларимиз орқали бўлаянти. КПСС Марказий Комитетининг Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига Тезисларида қайд этилишича, **«Партия рўй-ростлик ва ошкоралик, ўтмишимиз ва ҳозирги кунимиз муаммоларини эркин муҳокама қилиш сиёсатини ўтказаверади...»** дейилади. Бу жуда оқилона фикр.

Завод-фабрикаларда ва бошқа турли корхоналарда, колхоз-совхозларда, бошқарув идораларида ишлайдиган бизлару пойтахтда партиямиз Марказий Комитети ишлаб чиқариш муаммолари ҳақида қайгурса! Меҳнат унумини ошириш борми, фан ва техника ютуқларидан фойдаланиш борми ёки маҳсулот сифати ва самарадорлигини оширишми, якка тартибда ишлашми ё бригада бўлиб ишлашми, қўйинг-чи, ҳамма-ҳамма муаммолар устида бош қотирса?! Майда-чуйда муаммоларни бартараф қилишга ўз ақл-идрокимиз, кучимиз етмайдими? Ёки истагимиз йўқми?

Партиямиз бизга кенг йўл очиб берди, чунончи, тақиқланмаган барча фойдали ишларни қилиш мумкин, деди. Келинглар, энг аввало жамиятимиз учун, кейин коллективимиз учун, қолаверса, ҳар бир инсон учун нимаики фойдали бўлса, шу ишни ўз онгимиз билан қилайлик!

Биз иктимоий ишлаб чиқаришимизни қайта қураяпмиз, тадбирлар белгиляпмиз. Кўрганларим, эшитганларим ва ўқиганларимга асосланиб бир мисол келтирмоқчиман. Халқ хўжалигининг бирор соҳаси ёки корхонаси ишини яхшилаш учун нуқул чет элдан машина ва асбоб-ускуналар келтириши режалаштираяпмиз. Бу аҳвол СССРдек буюк мамлакат учун уят эмасми? Нима, дурустроқ машина, асбоб-ускуналар ишлаб чиқаришга ўзимизнинг қурбимиз келмай қолдими? Ахир, бизда ҳам станоклар, чизмалар бор, хом-ашё беҳисоб, малакали ишчилар сероб, тажрибали инженерлар ҳам топилади. Нега энди, чет элникидан қолишмайдиган қилиб бирор нарса ясолмаймиз? Менимча бунинг битта йирик сабаби бор, у ҳам бўлса — ИНТИЗОМ! Интизом бўлса, ишлаб чиқариш технологиясини бузмаймиз, натижада ҳамма маҳсулотларимиз сифатли чиқади. Кенг истеъмол буюмларини айтмай қўя қолай, машина-механизмларимиз бир-икки йил ишлаб, сочилиб кетмайди, радиотехника аппаратларимиз Японияникидан қолишмайдиган бўлади. Бора-бора инженер-конструкторларимиз янги-янги техника воситаларини яратаверадилар.

Мен ҳаммани фақат қоғозларда ёзилган интизомга эмас, юрак амрининг интизомига чақираман!

Биз техникани эгаллаган миллий ишчи кадрларни кўпайтириш йўлида олиб борилаётган ишларни қўллаб-қувватлаймиз. Ўз фарзандларимизни, изимиздан келаётган ёшларни ана шу йўлда тарбиялашга ҳаракат қиламиз. Лекин ёшларни техникага жалб қиладиган, ўзбек тилида чоп этиладиган матбуот органи йўқ даражада. «Ғунча», «Гулхан», «Ёшлик» журналлари асосан бадиий журналлардир. Биргина «Ёш куч» техникага сал-пал эътибор бериб турибди, лекин унинг ҳам имкониятлари чекланган. Салкам йигирма миллион аҳолиси бор Ўзбекистон учун битта журнал камлик қилади. Тўғри, рус тилида чоп этиладиган журналлар кўп, ҳатто Польшадан, Германия Демократик Республикасидан келтириладиган русча журналлар бор. Афсуски, ўзбек ёшлари рус тилини ўрганиши учун узоқ муддат керак, техникани эгаллашда эса, ҳар бир дақиқа ғанимат. Ёшларни техникага тортадиган, уларнинг ижодини рағбатлантирадиган матбуот органларини кўпроқ очиш, техника тўғаракларини кенгайтириш зарур деб ҳисоблайман.

Мен КПСС Марказий Комитетининг партия XIX конференциясига Тезисларини ўқиб, шундай фикрларни кўнглимдан ўтказдим.

Қудрат ДУСТМУҲАМЕДОВ,
техника фанлари кандидати.

Халқ манфаати йўлида

ПАРТИЯМИЗ Марказий Комитетининг Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига Тезисларини диққат билан ўқиб чиқдим. Унда совет халқининг фаровонлигига дахлдор масалалар қатори санъат ва адабиётга жиддий эътибор берилишига алоҳида ўрин ажратилган. **«Санъат ва адабиёт майдонидаги ҳақиқий иқтидорларни излаб топиш, ижодий фаолиятларини ривожлантириш учун кенг имкониятлар яратиб бериш яратган бадиий юксак асарларини бостиришга кўмаклашиш, хуллас иқтидорларни тўла камол топишига ҳар томонлама ёрдамлашиш...»**, қабилидаги эзгу жумлаларни ўқиб туриб, қалбим ҳаяжон ва мамнунлик ҳис-туйғуларига тўлиб-тошди. Тўла қониқиш ва фахр билан айта оламанки, эсимни таниб оқ-қорани фарқлай бошлаганимдан буён бундай олижаноб — ижодкорларнинг мақсад-маслагига муштарак эзгу гапларни ўқимаган ва бундай ишни тўла амалга оширилиши мумкинлигини хаёлимга келтирмагандим.

Социалистик жамиятнинг туб маъносини англатадиган қайта қуриш амалга оширилаётган даврдан, яъни бу иш шиддатга минган лаҳзалардан бери вужудларда енгиллик, кўтаринки кайфият содир бўлди. Газета ва журналларнинг сон эмас, сифат ўзгариши туфайли уларга қизиқиш ҳам кучайди.

Қайта қуриш туфайлигина халқнинг онг ва ҳис-туйғуларига ҳам эрк берилиб, одамларнинг ҳаётга бўлган муҳаббат ҳисси беҳад теранлашди. Шу гўзал жараёнлар адабиётда ҳам ўз аксини топиб, кўз ўнгимизда сифат ўзгаришлари юз бердиким, буни ҳам қониқиш билан тилга олмасликнинг асло иложи йўқ.

Маълумки, турғунлик даври қайсидир даражада адабиётни бир ёқлама талқин қилиб, мадҳиябозлик балосига дучор этди. Ижодкорларнинг эгаллаб турган мансабларига қараб асарларини баҳолаш эса бадиийликнинг юзига соя ташлади. Хом-хатала асарлар яралиб, мазмун жиҳатидан ҳам, сифат жиҳатидан ҳам яроқсиз ҳолга етди.

Социалистик жамиятнинг халқ манфаатидан бошқа эзгу манфаати йўқ. Қайта қуриш, яъни партия конференциясининг Тезисларида кўтарилаётган асосий масала ҳам худди шу тушунча-туйғуга муштарак бўлгани сабабли ҳам ҳаммамиз учун бирдай қадрлидир. Инсоният тарихига назар ташласак, мазлумнинг абадий орзу-умиди ёруғ кунлар, яъни социалистик жамиятга эришиш бўлиб келди. Худди шу ёруғ кунлар — социалистик жамият фақат бизнинг мамлакатда азиз инсон В. И. Ленин томонидан амалга оширилди. Доҳийнинг орзулари бугун тўла ғалаба қиляпти. Партиямизнинг навбатдаги конференцияси Тезислари мана шу нурли жамиятнинг келгуси тараққиёти ва камолотидан дарак бериб турибди.

Қайта қуриш масаласи амалга оширилаётган кейинги уч йил ичида устоз ёзувчилар қатори тенгқурларим ва ёш ижодкорлар яратаётган асарларни жиддий кузатиб бораяпман. Бу орада бир нечта иқтидорли ёш шоир ва ёзувчилар ҳайкириб адабиётга кириб келишди. Ёшларга илгаригидай шубҳа билан эмас, меҳр-муҳаббат билан қараляпти. Ҳар томонлама етук асарларни ўқиш бахтига муяссар бўлдик. Ижодкорлар илгаригидай ҳаётимизни бир ёқлама, яъни сиртдан тасвирлашдан узоқлашиб, нурли жамиятимиз йўлида тўғаноқлик қилаётган иллатларни рўйрост ифодалашга бел боғладилар.

Карл Марксннг «Социалистик жамиятгина иқтидорларни юзага чиқаради, уларнинг камол топишига кенг имкониятлар яратиб беради», деган каромати бугун тўлалигича исботланаянти.

Ижодкор ҳар томонлама ўзини эркин сезгандагина чин маънодаги етук асар яратиш олиши ҳеч кимга сир эмас. Чунки, ижодкор ҳеч қачон табиат қонунлари ва ўзи яшаётган жамият мантиқидан четлаб асар яратолмайди. Демак, у атроф-муҳитидаги салбий томонларни ўз вақтида илғаб, зарба бериши, иллатлардан халос этиши ҳам табиий жараёндир. Юксак санъат асари эса мана шу фарқларни виждон нуқтаи назари билан ҳал қилгандагина юзага келади. Социалистик жамиятга мансуб ҳар қандай ижодкор биринчи галда халқ манфаати ва партиянинг эзгу талабларидан келиб чиқиб бугунги кун, яъни қайта қуриш талаблари асосида ижод қилишлари ҳам қонуниятга айланиб бораяпти. Кимки мана шу тараққиёт ва юксалиш йўлига тўғаноқлик қилса, демак у жамиятда содир бўлаётган иллатларга имконият яратади. Адабиётга ҳам зиён етказади. Иллат эса санъат ва адабиётни ҳам турғунликка олиб боради. Турғунлик эса табиий ҳолда ўз-ўзидан қайта қуришга эҳтиёж туғдирди. Аслида бу марксизм-ленинизмнинг назарий асосларидан келиб чиққан талаб ва эҳтиёждир. Буни унутишга, четлаб ўтишга эса ҳеч кимнинг қонуний ҳаққи йўқ.

Қайта қуриш, Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси Тезисларида кўтарилаётган эзгу талаблар совет ижодкорларидан аввало виждон, қолаверса инсон тафаккури, ҳис-туйғуларида жиддий ўзгариш-силсилалар бўлишини талаб этади. Бу эса биз истаганчалик тезлик билан амалга ошавермайди. Ҳаёт йўналишидан кўриниб турибдики, қайта қуриш, партия конференцияси Тезисларида кўтарилаётган масалалар шунчаки ўткинчи гаплар эмас, эртадир-кечдир кучга кирадиган, қонунга айланадиган инсоннинг эҳтиёжидир. Бу эса келажак авлод олдидаги муқаддас бурч масъулиятини оширади. Бунга мен имоним билан ишонаман.

Уктам ҲАКИМАЛИ.

ЗАМОНДОШЛАРИМИЗ

Эртага—Енгил саноат ходимлари куни

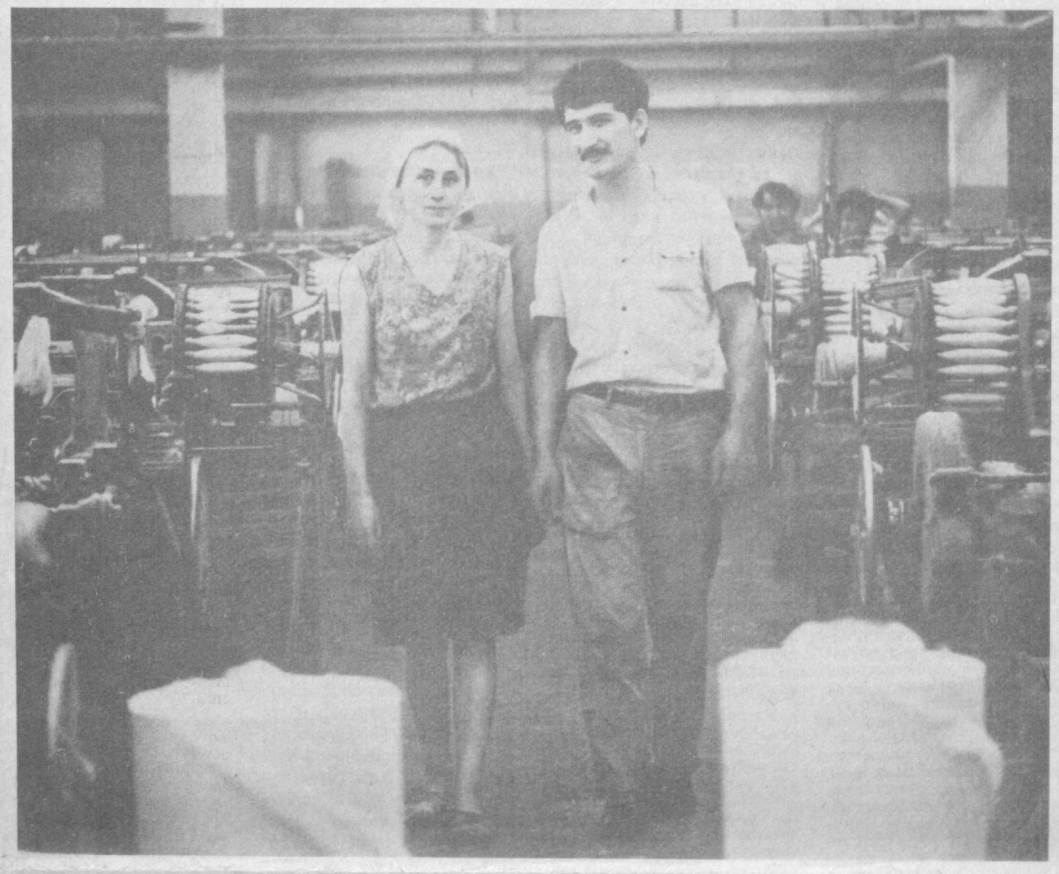

Фидойилар

Номи енгил саноат бўлса ҳам, аслида кўп меҳнатни, қунт ва чидамни, диққат-эътиборни, катта маҳоратни талаб этадиган бу соҳа ҳақиқий меҳнат фидойиларини ёқтиради.

Тошкент тўқимачилик комбинатида бўлганимизда ана шундай фидойилардан минглаб кишилар меҳнат қилишаётганликларининг гувоҳи бўлдик.

Галина Арсентьевна ана шулардан бири. У ўз ишининг, ҳозирги қайта қуришнинг ҳақиқий жонкуяри! Енгил саноат ходимлари куни арафасида биз уни касб байрами билан чин дилдан қутладик. Аммо Галина Арсентьевнада байрам кайфиятидан кўра қандайдир ўз ишларидан ҳали қаноатланмаслик, юксакроқ меҳнат натижаларини кўзлаш, баъзи ҳал этилиши лозим бўлган муаммолар кўпроқ ўйга соларди. Бўлмаса, ҳозирги пайтда у пландаги 40 та ўрнига 48 та дастгоҳни бошқаряпти. Бир тасаввур этинг-а: инсон бармоқлари ўнта, аммо 48 та дастгоҳнинг вақтида унумли ва бехато ишлашига эришмоқ осонми? Аммо Галина Латишова бунга тўла муваффақ бўлмоқда. У дастлабки кўникмани ҳунар-техника билим юртида олган эди. Ўз устида ишлаш, тинимсиз изланиш, ўқиб-ўрганиш ўз самараларини бермоқда.

Захриддин Нурмуҳамедов Галина Арсентьевна билан бир жойда ишлайди. Захриддин — мастер ёрдамчиси. Унинг зиммасига ҳам озмунча масъулият юклانмаган: дастгоҳларнинг иш унумини ошириш, тўқувчиларнинг иш сифатини яхшилашнинг кундалик муаммоларини ҳал этиш учун елиб-югуради.

КПСС Марказий Комитетининг Тезислари бу икки замондошимизнинггина эмас балки бутун комбинат, улар ишлаётган 4- йигирув-тўқув фабрикаси коллективининг масъулиятига ўн масъулият қўшди. Гап шундаки, комбинат хўжалик юритишнинг янги усулига ўтиб ишлаяпти. Бу эса маъмурий усулларга бутунлай барҳам бериб, иқтисодий омилларга муҳим эътибор беришни талаб этади. Шундай қилиняпти ҳам. Бироқ шуни унутмаслик керакки, янги шароитда ҳамма нарса пировард натижа билан ўлчанади. Газламалар, барча маҳсулотлар сифати харидорлар, буюртмачилар талабига тўла жавоб берадиган даражада бўлиши учун ҳали кўп жон куйдириш, астойдил изланиш керак!

Буни Галина Арсентьевна ҳам, Захриддин ҳам чуқур ҳис этиб ишлашяпти.

Ҳ. АБРОРОВ.

СУРАТДА: Галина Латишова ва Захриддин Нурмуҳамедов.

Т. Каримов фотоси.

ИНСОН ОМИЛИГА— МУҲИМ ЭЪТИБОР

⊙ — Фабрикамизда 500 дан ортиқ ишчи меҳнат қилади, — дейди бизга корхона касаба союз комитетининг раиси Д. Бектошева. — Уларнинг самарали меҳнат қилишлари учун барча қулай шароитларни яратиб беряпмиз.

Корхона ҳовлисида магазин, ошхона ишлаб турибди. Ишчилар маҳсулот харид қилиш учун узоққа бормайдилар. Тушлик овқат ҳам шу ернинг ўзида тайёрланади. Қизил бурчакнинг ташкил этилиши айни муддао бўлди. У ердан радио, телевизор ўрин олган. Газета ва журналларнинг янги сонлари мавжуд. Тушликдан сўнг ишчилар бу ерда мароқли ҳордиқ чиқаришлари мумкин.

Касаба союз комитети ишчиларнинг ёзги отпускаларини кўнгилли ўтказишлари учун ҳамиша қайгуриб келади. Бу йил айниқса, уларга кўплаб қулайликлар яратилади. 30 дан ортиқ меҳнат илғорлари Чехословакия ва ГДРга саёҳат қиладилар. Москва, Ленинград ва Одесса каби марказий шаҳарларга боришади.

Корхона коллективининг ўтган йилги дам олиши ҳам яхши уюштирилган эди. Коллективнинг 30 процента чет элларда бўлишди. Бир қанча ишчилар эса иттифоқимизнинг турли санатория ва курортларида дам олиб қайтишди. Улар орасида меҳнат илғорларидан З. Туропова, З. Халилова, З. Исломова, Т. Раҳматуллаева сингари ўнлаб кишилар бор. Шунингдек, М. Собирова, З. Абдиевалар эса Самарқанд ва Бухоронинг дам олиш уйларида ҳордиқ чиқариб қайтишди.

Фабрика касаба союз ташкилоти бу йил туристик путёвкалар сонини ўтган йилдагига нисбатан уч баравар оширишга қарор қилди.

Коллективнинг унумли меҳнат қилишида мусобақа муҳим роль ўйнайди. Шуни ҳисобга олиб корхонада ўзаро социалистик мусобақа тобора авж олдирилмоқда. Беллашувга ҳар ойда якун чиқарилади. Ғолиблар фахрий ёрлиқ, вимпель ва пул мукофоти билан тақдирланадилар. БригадаларарО мусобақада М. Собирова бошлиқ коллектив пешқадамлик қилмоқда. Бригаданинг ҳар бир аъзоси кунлик нормасини 120—130 процентга етказиб адо этмоқда. Коллектив корхона ишчилари ўртасида бошланган «Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини ўн иккинчи беш йиллигинг уч йиллик план топшириқларини бажариш билан кутиб оламиз» шиорининг ташаббускори сифатида ҳам яхши таниш.

Бир сўз билан айтганда, ипак йигирув фабрикаси коллективи партия ва касаба союз комитети бошчилигида самарали ютуқларни қўлга киритмоқда.

У. МУҲАМЕДОВ.

ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ ҚАРОРИ

Ўрни бўшаган депутатлар ўрнига халқ депутатлари Тошкент шаҳар Советига қўшимча сайловлар ўтказиш тўғрисида

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети «Ўзбекистон ССР халқ депутатлари маҳаллий Советларига сайловлар тўғрисида» Ўзбекистон ССР Қонунининг 54-моддасига мувофиқ қарор қилади:

Ўрни бўшаган депутатлар ўрнига 318, 380, 426-сайлов округлари бўйича шаҳар Совети депутатларининг сайловларини 1988 йил 10 июлга тайинлансин.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси Ш. МИРСАИДОВ.
Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг секретари В. МАНАСТИРЕТСКАЯ.

Алло, редакциями?

«Ишончли мулоқот»

33-57-02
32-55-35

ҲУРМАТЛИ ОҚШОМХОНЛАР!

«Тошкент оқшоми» газетаси редакцияси қошида ташкил этилган «ИШОНЧЛИ МУЛОҚОТ»нинг телефон орқали навбатдаги учрашуви **13 июнь, душанба куни соат 10 дан 12 гача, сўнг соат 14 дан 16 гача бўлади.**

Саволларни назарда тутинг.

1. «ОҚШОМ» ГАЗЕТАСИ САҲИФАЛАРИДА ҚАЙСИ МАҚОЛАЛАР СИЗГА МАНЗУР БЎЛДИ. НИМА УЧУН!

2. ГАЗЕТАДА БОСИЛГАН МАТЕРИАЛЛАРНИНГ ҚАЙСИЛАРИДАН КЎНГЛИНГИЗ ТЎЛМАДИ. БУНГА САБАБ!

3. СИЗНИ КЎПРОҚ ҚАНДАЙ МАЗМУНДАГИ МАҚОЛАЛАР ҚИЗИҚТИРАДИ!

Телефонда ёки хатда айтилган фикрларингиз исм-фамилиянгиз кўрсатилган ҳолда газетанинг келгуси сонларида эълон қилинади. Сиз истаган мавзудаги мақолалар тез вақтда тайёрланиб, газета саҳифасида ёритилади. «ИШОНЧЛИ МУЛОҚОТ» суҳбатида **13 июнь, душанба куни «Тошкент оқшоми» газетасининг ходими** Фарруҳ Раҳимов навбатчилик қилади.

Ҳурматли оқшомхон дўстлар! Бизга телефон қилган пайтингизда ва хат йўллаганингизда Сизларнинг эътиборингизга ҳавола этилган **уччала саволларга албатта жавоб қайтаришни** унутмаслигингизни сўраймиз.

Тарихнинг ўчмас саҳифалари

Ўнеттинчи конференция

Бу конференция 1932 йил 30 январь — 4 февралда бўлиб ўтди. Партиямизнинг бу анжуманида ҳал қилувчи овоз билан 386 делегат ва маслаҳат овози билан 525 делегат қатнашди. Конференция кун тартибидаги 2 асосий масала — 1931 йилда саноатни ривожлантириш якунлари ва 1932 йилнинг вазифаларини муҳокама қилди, 1933—1937 йиллар учун СССР халқ хўжалиги иккинчи беш йиллик планини тузиш юзасидан директивалар белгилади.

1931 йилда саноатни ривожлантириш якунлари ва 1932 йилнинг вазифалари тўғрисида Г. К. Оржоникидзе доклад қилди. Конференция саноат, снёсий ва хўжалик соҳаларида 1931 йили янги муваффақиятлар қўлга киритилганини, социалистик хўжалик системасининг капиталистик хўжалик системасидан афзаллигини исботловчи рақамларни келтирди. Саноат маҳсулоти 1931 йили олдинги йилга нисбатан 21 процент ўсди. Бундай ўсиш ҳеч бир вақт бирор капиталистик мамлакатда бўлган эмас эди. Капитализм 1929—1933 йиллари ўз бошидан мисли кўрилмаган оғир кризисни кечирмоқда эди. Бизнинг мамлакатда эса бундай ижтимоий иллатлар бартараф этилган эди. Саноатимизда шунчалик ўсиш рўй бермасдан, балки унда «Сифат жиҳатидан катта ўзгаришлар бўлди..., янги техника кенг кўламда жорий қилинди». Конференция Сталинград трактор заводида ва «Красний путиловец» заводида янги техниканинг ўзлаштирилганини, Харьков трактор заводи, Москва ва Нижегород автомобиль заводлари ва бошқа корхоналар ишга туширилганлигини, қишлоқ хўжалиги янги техника билан қуролланаётганлигини мамнуният билан таъкидлади. У айниқса, мамлакатда кўп электростанциялар, металлургия заводлари қурилганлиги ва қурилаётганлигини, бу эса халқ хўжалигининг техника базасини тубдан ўзгартириб бораётганини ва унинг тез суръатлар билан ривожланишига янги имкониятлар яратаётганини таъкидлаб ўтди. Конференция иш ҳақи системасини қайта қуриш, текисчилик ва хўжасизликка қарши курашиш, «хўжалик ҳисобини жорий қилиш ва мустаҳкамлаш» вазифасини қўйдики, бу вазифа бугунги қайта қуриш учун, мамлакат экономикасини бошқаришни тубдан қайта қуриш учун КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленумида ҳам марказий ўринни эгаллади. Конференция «Мамлакатимизни социалистик асосда узил-кесил индустриалштириш, социалистик экономиканинг пойдеворини қуриш ва қуриб тугаллаш ҳамда СССРнинг иқтисодий мустақиллигини таъминлаш йўли жуда катта муваффақиятлар билан бажарилмоқда» деб таъкидлади.

Конференция саноат ишидаги асосий камчиликлар — сифат кўрсаткичларининг пастлиги, иш ҳақи тўлашдаги текислик, иш ҳақи билан меҳнат унумининг ўсиши ўртасидаги нисбатнинг қониқарсиз эканини кўрсатди.

У 1932 йил плани ва унинг асосий вазифаларини белгилаб, саноатнинг ялпи маҳсулотини 37,5 миллиард сўмга етказиш, ишчилар сонини 1200 минг кишига кўпайтириш, иш ҳақини саноатда 11 процент ошишини таъмин этиш, қора металлургия, автомобиль, трактор, машинасозлик саноатини электрлаштиришни ривожлантириш, ишчилар ва колхозчиларнинг маданий-маиший шароитларини яхшилаш зарурлигини белгилаб берди.

Конференция мамлакатни индустрлаштириш ва қишлоқ хўжалигини реконструкция қилиш соҳасидаги муваффақиятлар, шаҳарлар ва янги саноат марказларининг юксалиши меҳнаткашларнинг моддий аҳволи ва маданий ривожига янги талаблар қўймоқда, деб кўрсатди. У Ўрта Осиёда ҳамда Ғарбий Сибирда тўқимачилик комбинатларини қуришни тезлатиш ва уларни белгиланган муддатда ишга туширишни зарур деб топди. Конференция 1932 йилда дунёдаги энг янги техника билан қуролланган ва жуда катта ишлаб чиқариш қудратига эга бўлган ўнларча ва юзларча ялпи ёки тубдан реконструкция қилинган корхоналар ишга тушади, деб ишонч билдирди.

Конференция СССР халқ хўжалигининг (1933—1937 йиллар учун) иккинчи беш йиллик планини тузиш юзасидан директивалар тўғрисидаги масала бўйича В. М. Молотов ва В. В. Куйбишев докладини муҳокама қилди ва резолюция қабул қилди. Мазкур резолюцияда биринчи беш йилликнинг якунига, қўлга киритилган муваффақиятларга объектив баҳо берилди.

Ўтган давр ичида бизнинг оғир саноатимиз мустаҳкамланиб олди ва натижада халқ хўжалигини реконструкция қилишни тугаллаш учун ўз базамиз, машиналаштирилган йирик социалистик индустрия базаси вужудга келтирилди, коллективлаштириш, совхозларни ривожлантириш, машина техникасини кенг равишда қўллаш асосида майда ва жуда майда деҳқончилик мамлакатидан дунёда энг йирик деҳқончилик мамлакатига айланди, деб таъкидлади.

Конференция бу муваффақиятлар ишчилар синфи ва меҳнаткаш деҳқонлар оммасининг революцион активлигини, бир мамлакатда социализм қуриш мумкинлиги тўғрисидаги йўлнинг тўғрилигини, душманларга қарши курашишнинг натижасидир, деб кўрсатди.

У иккинчи беш йилликнинг асосий вазифаларини аниқлаб берди: социалистик қурилишнинг большевистик суръатлари, кенг ишчи ва колхозчилар оммасининг тобора ўсиб бораётган активлиги ва партиянинг тўғри йўл тутиши социалистик ишлаб чиқариш кучлари ривожини таъминлайди, капиталистик элементларни узил-кесил тугатади, халқ хўжалигининг барча тармоқлари учун янги техника базасини вужудга келтиради, машинасозликни, химия саноатини, қора металлургияни, темир йўл транспортини, сув транспортини, ҳаво йўлини, қишлоқ хўжалигини ривожлантиради, бу эса, товар оборотини ривожлантириш, халқ моддий ва маданий турмушини яхшилаш имконини беради, деб таъкидлади.

Конференция миллий республикаларда ҳам ишлаб чиқариш кучларининг ривожига катта эътибор берди. Унинг резолюциясида бу ҳақда қуйидагича ёзилган: «Иккинчи беш йиллик даврида миллий республика ва областларда социалистик хўжаликнинг тезлик билан юксалиши миллатларнинг чор тузумининг мустамлакакапиталистик режимидан мерос бўлиб қолган иқтисодий ва маданий қолоқликларини тугатиш имконини беради».

Конференциянинг қарорларини амалга ошириш учун кураш қизиб кетди. Бу қарорлар асосида Ўзбекистон Коммунистик (большевистик) партияси ҳам республикада эришилган муваффақиятларга таяниб, унинг олдида иккинчи беш йилликда турган вазифаларни конкретлашни аниқлаб берди. Бу жиҳатдан Ўзбекистон Компартиясининг 1934 йил 10—17 январида ўтган VI съезди муҳим аҳамият касб этди. Бу съезд биринчи беш йилликда республика саноат ишлаб чиқаришни 3 марта кўпайганини, ўзбек ва бошқа маҳаллий аҳоли ичидан чиққан ишчилар сонининг умумий ишчилар сонининг 51 процентини ташкил қилганини, бир қанча янги саноат корхоналари, электростанциялар қурилганини, 1933 йил пахта плани тўлиқ бажарилганини, маданий қолоқликни бартараф этишда ҳам катта муваффақиятлар қўлга киритилиб, мактаб ёшидаги болаларнинг 90 проценти умумий мажбурий таълимга жалб қилинганини, олий ўқув юртларида студентлар сони 15 баравар кўпайганлигини, миллий театрлар вужудга келганини, шаклан миллий, мазмунан социалистик маданият ривожланаётганини, чекка миллий ўлкалар тараққиётини СССРнинг илғор районлари даражасига кўтариш тўғрисидаги ленинча директиваларнинг амалга оширилиши натижасида Ўзбекистон СССР халқларининг Совет Иттифоқи халқлари билан қардошлик муносабатлари мустаҳкамланганини таъкидлаб ўтди.

Урушдан олдинги беш йилликлар мобайнида Ўзбекистон ССРда ҳам 500 га яқин саноат корхоналари қурилди. Республика тез орада социализмнинг шарқдаги машъалига айландиқи, бу ВКП(б) XVII конференцияси қарорларининг ҳаётга жорий этилишининг муҳим практикаси бўлди.

А. АКРАМОВ,
тарих фанлари доктори.

Тошкент тўқимачилик комбинатининг 4-йигирув тўқув фабрикасида меҳнат қилиб келаётган Насима Шайхвалиева ўзаро мусобақада қувончли ютуқларни қўлга киритяпти. Мана, етти йилдан ошдики, у фабрикада маҳсулот ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш ва унинг сифатини яхшилашга ўзининг шахсий ҳиссасини қўшиб келмоқда. Кунлик топшириқларни мунтазам 130 процентдан адо этяпти.

СУРАТДА: Н. Шайхвалиева.

Т. Каримов фотоси.

Оқшомингиз файзли бўлсин

Жасорат олдида сўзимиз шудир:
Эзгулик бўлажак бизларга одат.
Муҳаббат риштаси дилда мангудир,
Йўлдошдир ҳамиша вафо, садоқат.

В. Тўраев фотоси.

Кибриё ҚАҲҲОРОВА

Сен гўзалга юз жоним фидо

Форс-тожик классик шеъриятида аёл зотининг васфида жуда кўп шеър, рубоий, фардлар битилган. Уларнинг муаллифлари ёр васфини оташин муҳаббат ва эҳтиром билан таъриф этадилар. Шулардан айримларини сўзма-сўз таржимада муҳтарам оқшомхонларга тортиқ этамиз.

Мастий баҳона кардаму чандон гиристам
То ҳеч кас нагуфт гирифтори кистам.
Ё раб чи чашмаест муҳаббатки ман аз он
Як қатра об хўрдаму дарьё гиристам.

Воқифи ҲИНДУСТОНИЙ.

Мастликни баҳона қилиб чандон йиғладимки, биров кимнинг гирифтори сен, деб сўрамади. Ё раббим, бу муҳаббат қанақа булоқ эканки, ундан бир томчи сув ичиб бир дарё йиғладим.

⊙

Чун ҳам шудамки пон ту тў бўсам пай видоь
Рафтию қомати мани мискин ҳамида монд.

Оқон ПАЖМОН.

Видолашаётган чоғим энди оёғингни ўпаман деб энгашган эдим, сен кетдингу, мен бечоранинг қоматим эгилганича қолаверди.

⊙

Барои ваъдан як бўса сад жон додаму шодам
Намедонам агар як бўса медоди чи медодам?

Бобо Фиғони ШЕРОЗИЙ.

Битта бўса ваъда қилганингда, суюганимдан юзта жонимни фидо қилиб ўтирибман. Билмадим, бўсанинг ўзини берганингда нималарни берарканман?..

⊙

Пайванди дўстий ман аз он пора мекунам
То боз бандаму ба ту наздиктар шавам.

Завқий АРДИСТОНИЙ.

Мен дўстлик риштасини, пайвандини шунинг учун ҳам узаманки, шояд қайтиб боғлаганимда тугун бўлиб, сенга яқинроқ бўлсам.

⊙

Дастам намерасад ба сари зулф, ей дариғ
Толеъ нигарки панжаи ман кам зи шона аст.

Эътимоди ПАРЕШОН.

Эҳ аттанг, менинг қўлим ёрнинг зулфига етмайди. Толеъни кўрингки, мен бечоранинг бармоқларим тароқча ҳам эмас.

⊙

Гуфтики шаб ба хоби ту оям, вале чи суд?
Чун ман ба умри хеш надонамки хоб чист?

ЖОМИЙ.

Кечаси тушингга кирарман деб ваъда қилаяпсан, мен умримда туш нималигини билмаганимдан кейин бундан не фойда?

⊙

Бо ин ҳама жабру тундхўи
Нозат бикашамки хубрўйи.

Ло АДРИЙ.

Шунчалик жабру-ситам, димоғ-фироғингга чидашимнинг сабаби шуки, сен — гўзалсан!

⊙

Рақиб гуфт дар ин дар чи мекуни шабу рўз
Чи мекунам? Дили гумгашта боз межўям.

САЪДИЙ.

Рақибим: «Кечаю кундуз бу эшикда нима қиласан?» — деб сўрайди. Нима қилар эдим? Йўқолган қалбимни қидириб юрибман!

⊙

Дидамки ёр мераваду аз пасаш рақиб
Гуфтамки умр мераваду марг аз қафош.

Ҳусан Мирзои САФАВИЙ.

Мундай қарасам ёр кетаяпти-ю, орқасидан рақиб. Оҳ дедим, умр кетаяпти-ю орқасидан ўлим. (Ёрни умрга ўхшатган, рақибни ўлимга).

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ЁЗАДИЛАР

Тинчлик ва ишонч манфаатлари йўлидаги мулоқот

Олий даражадаги Москва учрашувининг якунлари ҳамон жаҳон жамоатчилигининг диққат марказида турибди. Давлат ва жамоат арбоблари, халқаро оммавий ахборот воситаларининг шарҳловчилари Совет—Америка ўзаро муносабатлари тарихида жуда катта снёсий аҳамиятга молик воқеагина бўлиб қолмаганлигини таъкидламоқдалар.

ГДР. Совет—Америка учрашувининг якунлари бошланган қуролсизланиш ва кескинликни юмшатиш жараёнига янги омил бағишлади, — деди ГБСП Марказий Комитетининг Бош секретари, ГДР Давлат кенгашининг Раиси Эрих Хонеккер. Иккала буюк давлат ўтиб олган йўл ядро аслаҳаҳоналарини муттасил камайтириш сари олиб боради. Ўртача ва камроқ олислик ракеталарига доир Шартнома кучга киргандан кейин, — деди ГДР раҳбари, стратегик ҳужум қуролларини 50 процент қисқартиришга, оддий қурол-яроғларни тубдан камайтиришга эришиш учун ҳаракат қилиш зарур.

ВЕНГРИЯ. Москвада олий даражада ўтказилган Совет—Америка учрашувининг натижалари ҳалқаро вазиятда бошланган ижобий жараёнга янги туртки беришига умид қилиш мумкин, деди ВСИП Бош секретари, ВХР Министрлар Советининг Раиси Карой Грос. Венгрия раҳбари шуни уқтирдики, ядро уруши хавфи, атроф муҳитнинг ҳалокати, миллионлаб кишиларнинг очлиги ва касаллиги каби ҳамда бошқа жаҳоншумул муаммоларни умумий кучғайратлар билангина ҳал этиш мумкин. Совет—Америка муносабатларининг яхшиланиши, ўртача ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш тўғрисидаги Шартнома, Афғонистон муаммосини снёсий йўл билан бартараф этиш тўғрисидаги аҳднома, шунингдек, Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларнинг муттасил кенгайиб бораётганлиги янгича ташқи снёсий фикрлашнинг натижаси бўлди, деб таъкидлади у.

АҚШ. Президент Р. Рейган халқаро газ уюшмасининг Вашингтонда очилган конференциясида нутқ сўзлаб, Москвада олий даражада бўлиб ўтган Совет—Америка учрашуви якунларига юксак баҳо берди. У ўртача ва камроқ олислик ракеталарига доир Шартномани кучга киритувчи ратификация ёрлиқлари айирбошланганлигини Москвада олий даражадаги учрашувнинг энг муҳим воқеаларидан бири, деб атади. Бу воқеа, деди Президент, «Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларга гоят бевосита таъсир ўтказади. Стратегик ядровий қуролларни 50 процент қисқартириш тўғрисидаги битимга эришиш йўлидаги силжиш давом этаётганлигидан бутун дунё мамнун бўлиши мумкин, деб уқтирди Р. Рейган. Стратегик қуролларни қисқартириш тўғрисидаги шартнома қачон тузилишини ҳозирча айтиш қийин, деди АҚШ президенти. Аммо «биз янги куч-ғайрат ва ҳамкорлик муддаоси билан шу йўлдан ҳаракат қилиб бормоқдамиз». Совет Иттифоқида рўй бераётган ўзгаришлардан, янги имкониятлар ва янги орзу-умидлардан олинган таассурот, деди Президент, мен Москвада бўлган вақтимда олган энг катта таассуротдир. Шу билан бирга у СССР ва АҚШ ўртасидаги тафовутлар сақланиб қолмоқда, деб таъкидлади.

«Москвада олий даражада бўлиб ўтган Совет—Америка учрашуви натижасида СССР билан АҚШ ўртасидаги снёсий масофа сезиларли равишда яқинлашди» — деди демократик партиядан АҚШ Президенти лавозимига даъвогар Майкл Дукакис Японияда чиқадиган «Иомиури» газетаси мухбири билан суҳбатда. У СМТга доир ишларга маблағлар кўплаб қисқартирилиши учун курашаётганлигини таъкидлади. «Совет Иттифоқи каби мен ҳам, — деди Дукакис, — ракетадан мудофаа воситаларини чеклашга доир Шартноманинг тор маънода талқин этилиши тўғрисидаги фикрга амал қиляпман ва унга қатъиян риоя этилиши учун курашяпман». У Президент этиб сайланганим тақдирда «Рейган маъмурияти чоғида эришилган силжишга асосланиб, стратегик ҳужум қуролларини қисқартириш тўғрисидаги узил-кесил аҳдномага тезроқ эришиш учун иложи борича кўп куч-ғайрат сарфлайман», деди. Айни вақтда у «Европада оддий қурол-яроғларни қисқартиришга жиддий ёндашиш» муҳим эканлигини уқтирди.

ФРАНЦИЯ. Республика Президенти Франсуа Миттеран Москвада олий даражадаги учрашувнинг аҳамиятига юксак баҳо бериб қуролсизланишни қўллаб-қувватлаб гапирди. Сарфланган куч-ғайратлар қуролсизланиш жараёнини бошлаб берганлигидан қувонмай бўлмайди, деди у. Айни вақтда қуллар мувозанатини сақлаб қолиш принципига амал қилган ҳолда мана шу жараёнда қатнашаётганларнинг ҳаммасига миннатдорчилик билдириш керак.

Шамол тегирмони ва атом станцияси Доэледа ёнма-ён тинч шароитда ишлаб турибди. Шамол тегирмони бир пайтлар Бельгияда кўп бўлган, ҳозирги вақтда эса у ўтмиш ёдгорлигига айланиб қолди. Уни йўлларда онда-сондагина учратиш мумкин. Бугунги кунда Бельгия ўзининг 70 процент электр энергиясини атом станцияларида ишлаб чиқаряпти.

АВСТРАЛИЯ. Боғбон Боб Бойс Брисбен шаҳри яқинидаги ўз фермасида кўчат ўтқазиш мақсадида чуқур қазиётган Ғайтида 5 килограммлик олтин ёмби топиб олди. Бу топилманинг тахминий қиймати 70 минг Америка долларига тенг.

Рейтер — ТАСС телефотоси.

Лиссабон — Португалиянинг маъмурий-иқтисодий марказидир. Унга эрамиздан олдинги 1 мингинчи йилда асос солинган. 1255 йилдан бошлаб мамлакат пойтахти бўлган. Шаҳарда турли даврларнинг архитектура ёдгорликлари сақланиб қолган. 9, 12, 14, 15 ва 17, 18 асрларнинг ёдгорликлари бор. Улар ёнида замонавий кварталлар қад кўтармоқда.

СУРАТДА: Лиссабоннинг диққатга сазовор жойларидан бири — инженер Эйфель томонидан шаҳар марказида қурилган лифт.

Е. Куницин фотоси.
(ТАСС.)

Телетайп лентасидан

✦ МОНТЕВИДЕО. Уругвайда кейинги йилларда энг узоққа чўзилган меҳнат можароси туғади: душанба куни катта тўқимачилик корхонаси «Альпаргатас»да забастовкани тўхтатиш тўғрисидаги битим имзоланди. Тўқувчиларнинг 105 кунлик курашидан сўнг фирма маъмурияти ишчиларни кўплаб бўшатиш тўғрисидаги қарорини бекор қилишга мажбур бўлди. «Альпаргатас» ходимларининг ғалабасида ишчиларнинг бирдамлиги муҳим роль ўйнади: мамлакат касаба союзлари кейинги ҳафталарда тўқимачиларни қўллаб-қувватлаб бир неча оммавий намойиш ўтказди.

✦ ТОКИО. Япония йўлларида яна бир ачинарли рекорд қўйилди — йил бошидан бери автомобиль фалокатларида нобуд бўлганлар сони 4.050 кишига етди, бу рақам бултурги шундай кўрсаткичлардан анча юқоридир. Тезликни ошириб юборишлар авариялар кўп қисмига сабаб бўлди, чунончи кўпгина бахтсизлик ҳодисалари автомашина ва мотоцикл ҳайдовчиларининг маст ҳолда бўлганликлари сабабидан келиб чиқди. Бош полиция бошқармаси йил охирига борганда автомобиль фалокатларининг қурбонлари биринчи марта ўн минг кишига етиши мумкин, деб хавфсирамоқда.

Сальвадорда жанглар

ГАВАНА. Ўтган ҳафта мобайнида Фарабундо Марти номли миллий-озодлик фронтининг партизанлари Сальвадор армиясининг 103 солдатини сафдан чиқардилар, бир вертолётни уриб туширдилар, деб хабар қилди қўзғолончиларнинг яширин «Венсеремос» радиостанцияси. Ватанпарварлар иккита ҳарбий юк машинасини йўқ қилдилар, электр линияларининг 50 та таянчини портлатдилар, Жанг операциялари давомида миллий-озодлик фронтининг жангчилари кўп миқдорда қурол-яроғларни, ўқ-дорилар ва алоқа воситаларини ҳам ўлжа олдилар.

ПАНД АЙИҚЛАРИ САҚЛАНИШИ КЕРАК

Хитойдаги 170 та ҳайвонот боғи Хитой ҳайвонот оламининг энг ғаройиб вакиллари — катта бамбук айиқлари ёки пандларни ўрганиш ва сақлаш марказлари бўлиб қолмоғи керак. Хитой зоология жамиятининг бу ерда бўлиб ўтган мажлиси қатнашчилари ўз олдиларига шундай вазифа қўйдилар. Мутахассислар ишлаб чиққан комплекс планга мувофиқ, шу ажойиб ҳайвонлар сонини кўпайтириш учун бир қанча питомниклар барпо этилади.

Ҳозирги вақтда Сичуань, Шэньси ва Ганьсу вилоятларининг тоғли районларида кўпи билан мингта панд сақланиб қолган. Экологик назоратнинг бўшлиги, ўғринча овчилик, хўрак етишмаслиги оқибатида уларнинг сони камайиб кетган. Ҳолбуки, бамбук айиқларини фақат Хитойда учратиш мумкин. Бу ҳайвон аллақачон мамлакатнинг норасмий рамзи бўлиб қолган.

Муҳофаза ишларини такомиллаштириш ҳамда қўшимча маблағ манбаларини излаш мақсадида чет эл ҳайвонот боғларида бамбук айиқларини кўрсатиш тўғрисида махсус низом, ҳам қабул қилинди. «Гастроллар» чоғида (ҳар бир бундай сафарни ХХР ҳукумати тасдиқлаши керак) шу нодир ҳайвонларни қутқариб қолишга ноналар йиғилади.

КАЛЕЙДОСКОП

ХАВФЛИ КАСАЛЛИК

Ҳар йили Нью-Йорк штатининг ҳар юз минг аҳолисидан 320 киши юрак касалидан ўлмоқда. Мамлакат бўйича бу рақам ўрта ҳисобда 249 кишига яқинлашди. Касалликларни назорат этувчи миллий марказ маълумотномасида шулар қайд этилган.

Бу—қизиқ

РАҚОБАТЧИ

Илмий металлшунослик асосчиси Дмитрий Константинович Чернов скрипка қисмларини тайёрлаш бўйича ҳам зўр мутахассис эди... Ёғочларни бир-бирига бириктириш усулларини, скрипка ғилофининг тузилишини, қоплам ва лаклар таркибини бекаму кўст билган олим яратган скрипкалар машҳур Стадивари тайёрлаган скрипкалардан қолишмас эди, деб айтишарди профессионал музикачилар.

Д. К. Чернов учун скрипка ишлаб чиқариш ёлғиз «хобби» эмасди. У бундан ташқари паррак ёрдамида ҳаракатга келувчи учиш аппаратлари лойиҳасини яратишга ҳам жуда қизиқар эди. Олим парракнинг айланиш тезлиги ва оғиш бурчагига қараб уларни қўтарилиш тезлигини аниқларди. У ўз фикрларини нозик тажрибалар ёрдамида тасдиқларди: у турли хил парракларни бир жойга шундай жойлаштирардики, ҳар хил винтлар айланганда уларга тушадиган турлича оғирликлар ҳолисона қайд қилиб турилар эди. Бу тажрибага юқори баҳо берган Н. Е. Жуковский ўзининг аэродинамикага оид лекцияларида ҳам бу ҳақда гапирган эди.

«ҚОРА ТЕРГА БОТИБ»

Ураллик машҳур металл саноатчиси Демидовлар сулоласининг асосчиси Петр I ишончига сазовор бўлган Никита Демидович Антуфьев эди (кейинчалик у Демидов фамилиясини олган). Унинг ўғли Никита Акинфей ҳам Ватан металлургияси тарихида кўзга кўринган шахс бўлиб етишди. Унга Д. Н. Мамин-Сибиряк ўзининг «Уралдан Москвагача» очеркида қизиқарли таъриф берган эди. Ёзувчи Петр I ва Акинфий Демидовдаги ўхшаш томонларни таъкидлаб ўтганди: «Бу одамлар ўртасида кўпгина умумийликлар мавжуд бўлиб, иккиси ҳам қора терга ботиб ишлашар, кўнглидаги ўйларнинг чегараси йўқ эди. Тагельдаги музейда Акинфий Никитичнинг портрети сақланади: ҳатто буюк рус заводчисининг қиёфасининг тузилишигача Пётрга ўхшарди... Демидов Петров қасрининг мўътабар меҳмони эди, унда буюк шоҳнинг аниқ қиёфаси мужассамланганди».

«ОКЕАНДАН СУЗИБ ЎТИШГА ЧОҒЛАНГАНДЕК...»

Қадим замонларда дунё бўйича Дамашқ пўлати шуҳрат қозонган эди. Бу пўлат ҳақида ҳатто Аристотель ўз қўлёзмаларида эслатиб ўтган. Бироқ кейинчалик бу ажойиб пўлатнинг тайёрлаш сири йўқотиб қўйилди ва бу сирни қайта очиш учун металлургларга яна кўп асрлар керак бўлди. Бу мураккаб технологик муаммони ажойиб рус олими Павел Петрович Аносов (1799—1851) ечиш шарафига муяссар бўлди.

Петербург тоғ кадет корпусининг бўлажак тарбияланувчиси Аносов бу ўқув юрти музейида сақланаётган Дамашқ пўлатидан қилинган қилич билан қизиқиб қолди.

Ўқишни тугатгач Златоустга йўлланма олган Аносов у ерда ўз орзусини амалга оширишга киришди. Олим ўз мақсадига етгунча кўп йиллар ўтди, юзлаб тажрибалар қилинди. 1841 йилда эълон қилинган «Дамашқ пўлатлари ҳақида»ги ўзининг классик ишида олим бу узоққа чўзилган илмий изланишни улар ҳозир менга «узоқ йиллар қиргоқ кўрмай ҳар хил тасодифларга дуч келиб, сузиб ўтмоққа чоғланган океандек туюлади» деб ёзган эди.

Адҳам ДАМИНОВ
тайёрлаган.

Бир асар тарихи

ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН МАДАНИЯТ ХОДИМИ, ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ ДОКТОРИ, ПРОФЕССОР ЖУМАНИЁЗ ШАРИПОВ БИЛАН СУҲБАТ

Пушкин даҳоси.

Бу икки сўзни тилга олганимиз ҳамоно кўз олдимизга бири-биридан буюк, насрий ва назмий, драматик асарларни яратган қудратли қалам соҳиби келади. Улуғ рус шоири яратган асарлар орасида шубҳасиз, «Евгений Онегин» шеърий романи алоҳида ўрин тутади. Уни В. Г. Белинский ўз даврида «Рус ҳаётининг қомуси» деб номлагани ҳам бежиз эмас.

Тарихнинг гувоҳлик беришича, «Евгений Онегин» ўша даврларда кенг расм бўлган Байроннинг ҳазилмутойибга бой асарлари сингари ҳазил-сатирик роман бўлиши керак эди. Лекин иш жараёнида унинг тузилиши тубдан ўзгариб кетади, ҳазил-мутойибанинг, истеҳзонинг ўрнини жиддий ва ҳаётнинг реал кўринишлари эгаллайди.

Бу ҳолни Пушкин ижодининг кескин ўзгариши билан изоҳлаш керак. 1824—1825 йилларда Пушкин романтизм ва Байрон таъсиридан узоқлаша бошлайди. Унинг ижодида халқ ҳаёти, Россия ҳаёти бор ҳақиқати билан гавдалана бошлайди. Романнинг иккинчи бобидан бошлаб бу ҳол, яъни реализм яққол кўзга ташланади.

«Евгений Онегин» жуда ҳам машҳур бўлиб кетади. Унинг ўнлаб қайта нашр этилиши фикримизнинг далилидир.

«Евгений Онегин» романини буюк Ойбек таржима этиб, ўзбек халқига туҳфа этди.

Жуманиёз Шарипович, «Евгений Онегин» шеърий романини таржима қилиш фикри Ойбек домлада қачон пайдо бўлган?

— Саволингиз жуда ўринли. Шундай бўлса ҳам Ойбек яшаган, ижод қилган давр — ўттизинчи-қирқинчи йилларга тўхталиб ўтсак дейман. Шунда Ойбекнинг таржимонлик маҳорати, умуман, унинг буюклиги яна ҳам ёрқинлашади.

Мен Ойбекни 1932-йиллардан биламан. Ҳали-ҳали эсимда, адабиётдан дарслик-хрестоматия ёзган эдим. Ойбек шу қўлланма учун «Икки болалик» номли шеър ҳам ёзиб берган эди. Шу-шу бу буюк зот билан қадрдонлигимиз бошланган.

Кейинроқ, 1933 йилда аспирантурада таҳсил кўрдим. Бахтимни қарангки, бу ерда ҳам Ойбек билан бирга ўқидим, у менга илмий раҳбар бўлди.

Ҳозир матбуотда 30-йиллар ҳақида кўп ёзишяпти. Кўпгина ноҳақликлар бўлди. Ойбек ўз сафдошлари — Миртемир, Ҳамид Олимжонлар билан бирга қўпгина савдоларни бошидан кечирди. Улар бўлмағур туҳматлар билан ёзувчилар союзидан чиқарилди, коммунистлар партия сафидан, комсомоллар комсомол сафидан ўчирилди.

1937 йилда аспирантурани тугатганимдан кейин мени ўқув педагогика нашриёти — «Учпедгиз» (ҳозирги «Ўқитувчи»)га ишга юборишди. Мен ишга келган апрель ойидан бошлаб, сентябргача 6 та директор ўзгарди. Улар турли айблар қўйилиб, ҳибсга олинди. Олтинчи директоримиз Рауф Ҳабибий партия нашриётига раҳбар этиб тайинлангач, нашриётга директорлик қилиш менга юклатилди.

Нашриётда ходимлар йўқ эди. Кимнидир ишга олиш керак, дарсликлар чоп этиш зарур эди. Шу аснода Ойбек, Ҳамид Олимжон, Миртемир, Иззат Султонов каби адиблар «Учпедгиз»га келиб ишлай бошладилар.

Ўша йиллар шундай эдики, қораланган бирорта адибнинг асари эълон қилинмас эди. Эълон қилиш у ёқда турсин, ўқиб муҳокама қилишга рухсат йўқ эди. Шундай шароитда «Учпедгиз»да Ҳамид Олимжоннинг «Ойгул билан Бахтиёр», Ойбекнинг «Қутлуғ қон» романи муҳокама этилгани эсимда.

Ойбек домлага, айниқса, 1948—1949 йилларда тазйиқ жуда кучайди. Унинг «Қизлар» достони, «Навоий», «Олтин водийдан шабадалар» романлари қаттиқ, асоссиз танқидга учради.

Менинг кандидатлик диссертациям Аваз Ўтар ўғлининг ижоди ҳақида эди. Ўша йиллари бечора Авазга ҳам ҳужум бўлди: уни «Ёш хивалик»лар қаторига ўтказиб қўйишибди. Диссертациям ўз-ўзидан йўққа чиқди.

1951 йилдан бошлаб Ойбекнинг «Евгений Онегин» романининг таржимасини илмий таҳлил қилишга киришдим. Ойбек домла бу пайтда тилсиз, фалаж бўлиб ётарди.

— Дарҳақиқат оғир шароитларда ижод этган экан Ойбек домла... Пушкин асарларининг таржимаси, умуман, қачон бошланган?

— «Дубровский»нинг биринчи таржимаси 1930 йилда Самарқандда нашр қилинди. 1932 йилда эса «Капитан қизи» босилиб чиқди.

1933 йилда ўзбек мактаблари учун хрестоматия ва дарсликлар нашр қилиниши муносабати билан «Тутқун», «Поп ва унинг хизматкори Балда ҳақида эртак», «Кавказ», «Қуз» асарлари махсус таржима қилинди.

1937 йилда улуғ шоир вафотининг юз йиллиги муносабати билан ўзбек ёзувчилари А. С. Пушкин асарларини кўплаб таржима қила бошладилар.

Пушкиннинг деярли ҳамма йирик поэмалари ҳамда прозаик асарлари қисқа муддат ичида таржима қилинди. Ҳамид Олимжон «Кавказ асири» ва «Сув париси» достонларини, Иззат Султонов «Бекат назоратчиси»ни аъло даражада таржима қилди.

1937 йилда «Боқчасарой фонтани», «Шоҳ Султон ҳақида эртак» асарлари ўзбек тилида алоҳида китоб бўлиб чиқди. Шу йилнинг ўзида ўзбек китобхонлари А. С. Пушкиннинг «Евгений Онегин» асарини Ойбек таржимасида ўз она тилида ўқиди.

— Демак, «Евгений Онегин» ҳам шу йилларда таржима қилинди десак тўғри бўладими?

— Роман таржимаси билан Ойбек домла 1932 йилдан бошлаб шуғуллана бошлаган.

1936 йилда А. С. Пушкиннинг бўлажак 100 йиллик юбилейи муносабати билан Ўзбекистон КП Марказий Комитети тегишли тадбирлар белгилади, шу тадбирлар қаторида улуғ рус шоири асарларини ўзбек тилига таржима қилиш ишларига катта аҳамият берилди. Ана шу мақсадда республиканинг кўзга кўринган шоир ва ёзувчилари, шу жумладан Ҳамид Олимжон, Ойбек ва бошқалар Чимёнга жўнадилар, бу жойда уларнинг яхши ва унумли ишлашлари учун қулай шароитлар тўғдирилди.

Худди шу жойда ажойиб ўзбек ёзувчиси Ойбек А. С. Пушкиннинг машҳур «Евгений Онегин» шеърий романини таржима қилишга киришди. Шу ҳақда унинг ўзи қуйидагиларни ёзганди: «Пушкиннинг кўп асарларини, шу жумладан унинг энг гениал асари — «Евгений Онегин»ни ўзбек тилига таржима қилиш кўзда тутилган эди. Ўзим энг яхши кўрган бу асар ҳақида кўп ўйладим ва 1936 йил баҳорида уни ўзбек тилига таржима қилишга киришдим.

20 августда «Евгений Онегин» таржимасини тамомлаб, Тошкентга қайтдим. Ўзим ёзган сатрларни ўқир эканман, баъзи бобларнинг таржимаси маъқул бўлмасди. Таржима устида яна ва яна ишлашга тўғри келди. Қишнинг ярмидагина зўр бериб қилинган меҳнат натижасида ишни тамомила тугаллай олдим. Шундан кейин ҳам «Евгений Онегин»нинг ўзим қилган таржимасини қайта-қайта ўқиб чиққанимда, уни яна қайта ишлаб чиққим, тузатгим келади!».

— Ойбек «Евгений Онегин»гача ҳам таржима билан жиддий шуғулланганмиди?

— Ойбек «Евгений Онегин» романини таржима қилгунгача таржима ишлари билан кам шуғулланган. Ойбек ўз кучига, талантига ишонди. Бунинг устига у рус тилини, рус ва жаҳон адабиётини жуда яхши билар эди. «Евгений Онегин»ни таржима қилиш унинг қўлидан келар эди. Таржима ишларининг ҳамасини жуда қисқа вақт ичида — олти ойда тугаллаш керак эди, энг катта қийинчилик шунда эди. Ана шу вақт давомида деярли 6000 сатрни таржима қилиш жуда зўр ғайрат талаб қилар эди. Ойбек бу жиддий имтиҳондан мардона ўтди.

Қўлёзма 1937 йил 19 январда босмахонага териш учун топширилди. 15 кун ичида терилиб, корректураси ўқиб тамомланди. 7 февралда эса корректура босишга рухсат этилди. «Евгений Онегин»нинг 10000 нусхали ўзбек тилидаги биринчи нашри ўзбек халқи орасида дарҳол тарқалиб бўлди.

«Евгений Онегин» романи Ўзбекистонда, фақат ўзбекистондагина эмас, балки бутун Ўрта Осиёда ҳам энг йирик ва аҳамияти жиҳатидан муҳим таржима асари бўлди.

Ҳозирги кунда «Евгений Онегин»нинг ўзбек тилидаги биринчи нашрини топиш қийин, у библиографик танқис асар бўлиб қолди.

— Татьянанинг Онегинга мактуби романдаги энг сара сатрлар ҳисобланади...

— Нима демоқчи эканлигингизни тушундим. Онегинга Татьяна ёзган хатнинг таржимаси — Ойбекнинг таржимонлик маҳоратининг энг яхши далилларидан биридир, унинг бу соҳадаги дурдонаси дейиш мумкин. Татьянанинг хати — олижаноб чўқур туйғуларни изҳор этган асл достондир. Буни Ойбек шараф билан уддалади.

— Жуманиёз Шарипович, Ойбек даҳосининг қудрати туфайли ўзбек халқи бу гениал асарни ўз она тилида ўқияпти. Романнинг илк тадқиқотчиси сифатида ўз хотираларингизни ўртоқлашганингиз учун сизга катта раҳмат. Ҳамиша соғ бўлинг.

— Миннатдорман. Ойбек гениал адиб сифатида юксак эъзозга лойиқ. Бугун у кишининг муборак хотирасини ёдга олганимиз кўп яхши бўлди. Чунки Ойбек ҳам буюк даҳо!

Пушкин даҳоси!
Ойбек даҳоси!
Бири «Евгений Онегин»ни яратган, иккинчиси эса ўзбекчага ўгирган.

«Евгений Онегин»ни талантли шоир Мирзабек Кенжа ҳам таржима қилди. У ўз таржимасини Ойбек даҳосига бағишлаганида ҳам бир олам мазмун бор...

Суҳбатни Темур УБАЙДУЛЛАЕВ ёзиб олди.

А. С. Пушкин

ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН

ШАНБА ОҚШОМИ

Йўлдаги суҳбатлар

— Айт-чи, бунча жилмайиб
Кулаяпсан, қуёшжон?
— Қора булутлар йўқдир,
Қара, тип-тиниқ осмон.
— Тошдан-тошга сакраб сой,
Қаёққа шошяпсан, ҳой?
— Тўхтаб турайин қандоқ,
Мени кутар дала, боғ...
— Эй қуш, нега сайрайсан,
Тиним билмай тонгги пайт?
— Она юрт гўзаллигин
Куйламай бўларми, айт?
— Эй дарахт, нима учун
Қарсак чалар япроғинг?
— Шодман, чунки ҳосилдан
Эгилгандир бутоғим.
— Тоғжон, сен бунча юксак,
Сенми осмонга устун?
— Оҳ, билсанг, инсон қўли
Мендан ҳам юксак, узун.
— Эй гул, бунча товланиб,
Ўзингга беряпсан зеб?
— Боққанингда болажон
Кўзларинг қувнасин деб.
— Боғбон ота, сиз бунча
Мамнунсиз шоду-хандон?
— Ҳосил мўл-кўл, билдингми
Болажоним, болажон!..

Меҳринг шалола

Эй, она ер, эркала,
Яйрат, ўғил-қизингни.
Қип-қизил гул, лолалар
Ёноғингми, юзингми?
Қуюқ, тим арчазорлар
Сочингми тола-тола?
Кўзларинг қуёш — порлар
Билсам, меҳринг шалола.
Ўйнаб чопган дарёлар
Сенинг тинмас қўлларинг.
Қўлларингдан парвариш
Топиб ўсар гулларинг.
Не-не сирларга гувоҳ,
Муқаддас она ерсан.
Ғамгинсан бунча эвоҳ,
Сўзлагин, нима дерсан?
Ер дейди: — Ўтли йиллар,
Ғоҳ-ғоҳ ёдимга тушар.
Бомбалар бағрим тилар,
Юракларим увишар.
Юртим, дея қанча эр
Кўз юмди, кетди увол.
— Уруш бўлмас она ер,
Яйра, эркин нафас ол!

Кутиш

Сувсиз қолган ирмоқлар,
Топталган етим боғлар,
Кел, деб олис қишлоқлар
Болаларни кутади.
Ечилмаган орзулар.
Шохдор она буғулар:
Оролда қуриб сувлар,
Болаларни кутади.
Тарихга тирик қайкал,
Миноралар топмай сайқал.
Бўлиб интизор, маҳтал
Болаларни кутади.
Софлик-ҳаётни безар.
Нопоклардан эл безор,
Олам-қалби беғубор
Болаларни кутади.
Яшнай, деб она ўлкам,
Ташлай деб олга қадам,
Ярамга қўй деб малҳам,
Болаларни кутади.

Рауф ТОЛИБ.

Яхшилар номи унутилмайди

ТИЛ ИЛМИНИНГ БИЛИМДОНИ

1981 йил. Москва шаҳрида «Рус тили» нашриёти томонидан халқимиз донишмандлиги дурдоналарининг мажмуаси бўлган икки томлик «Ўзбек тилининг изоҳли луғати» номли фундаментал тадқиқот нашр этилди. 250 босма қоғоздан иборат бўлган мазкур луғат 60 мингдан зиёд (аслида 60 мингдан бир ярим-икки баравар кўпроқ) сўз ва иборани ўз ичига олади. Жамоатчилик томонидан юқори баҳоланган бу луғат ҳар бир саводхон киши учун битмас-туганмас билим манбаи, қимматбаҳо дурдоналар мажмуасидир.

Изоҳли луғат яратиш ғоят мураккаб ва сермашаққатдир. Бундай масъулиятли ва мураккаб вазифа таниқли тилшунос олим Зокир Маъруфов бошчилигида А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институти луғат бўлими коллективи томонидан амалга оширилди.

Тошкентлик Зокир ака Маъруфов республикамизда саводсизликни тугатишда актив иштирок этди. Қашқадарё область Ғузор районидаги «Жингичка» қишлоғида бошланғич мактаб ташкил этиб, унда ўзи ўқитувчилик қилди. Маҳаллий болаларни мактабларга жалб этишда, мактабларни ўқув қуроллари билан таъмин этишда, дарслик ва қўлланмалар яратишда астойдил жон қойитди. У узоқ йиллар А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институтида илмий изланишлар олиб борди. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Александр Константинович Боровков, филология фанлари доктори, профессор Аюб Ғуломовлар билан ҳамкорликда ўзбек мактабларининг 5—6-синфлари учун яратилган «Ўзбек тили дарслиги» (морфология ва синтаксис) қариб ўттиз марта қайта нашр этилди. 1940 йилда яратилган «Ўзбек тили грамматикаси ва орфографиясидан деворий таблицалар», 1949—1956 йилларда саккиз марта қайта нашр этилган «Орфографик машқлар тўплами» ўқитувчи ва ўқувчилар учун ҳам муҳим қўлланма бўлиб хизмат қилди.

Зокир ака Маъруфов эллик йиллик ижодий фаолияти давомида тилшуносликнинг барча соҳалари бўйича илмий ишлар яратди. Шунингдек, у олий ўқув юртлари ва мактаблар учун бир неча программа, дарслик, қўлланмаларнинг, монография ва илмий мақолаларнинг муаллифидир.

В. И Ленининг луғатчилик фаолиятига бағишланган «Ленин ташаббуси билан», «Абдулла Қодирийнинг луғатчилик фаолияти ҳақида», «Ўзбек совет лексикографияси 50 йил ичида», «Рус тилини ўрганишнинг муҳим фактори» номли илмий мақолалари республикамизда луғатчилик (лексикография) фанининг ривожланишига ижобий таъсир кўрсатди.

Коммунист олим Зокир ака Маъруфов институтда директор ўринбосари, диалектология ва экспериментал фонетика, ҳозирги замон ўзбек тили секторларининг мудири вазифаларида астойдил ишлади. 1952 йилдан то умрининг охиригача (1984) ҳозирги замон лексикология ва лексикография бўлимига мудирлик қилиб келди. У бир неча орден ва медаллар, юксак унвонларга сазовор бўлди.

Зокир ака Маъруфов кўплаб шогирд етиштирган устоздир. У ёшларнинг жуда саҳий ва самимий раҳбари, кўмакдоши, яқин дўсти бўлганлиги учун ҳам ажойиб инсондир.

Суннатулла РИЗАЕВ,
Тошкент Давлат чет тиллар институти, умумий тилшунослик кафедрасининг доценти, филология фанлари кандидати.

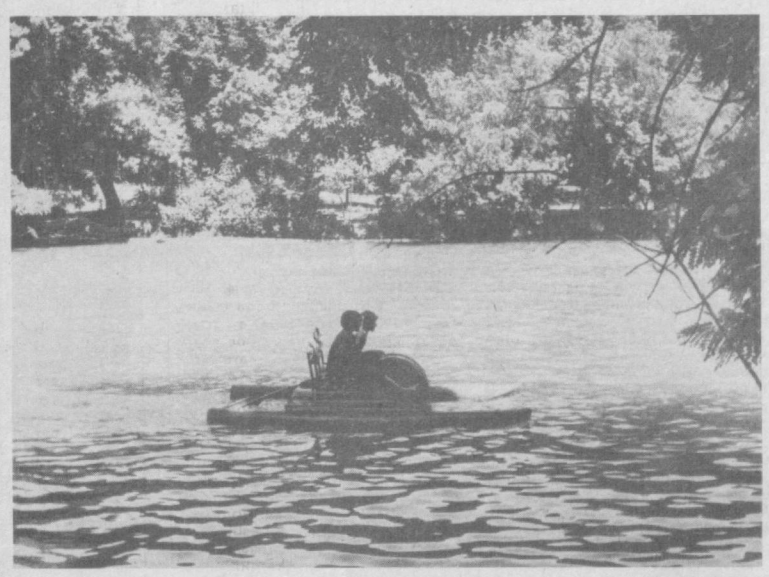

Кўлда... М. Нуриддинов фотоси.

Турфа олам

ПОЕЗДНИ КУЗОЙНАК БОШҚАРАДИ

Ротенов шаҳридаги (ГДР) оптика заводининг инженерлари олис масофага қатновчи поезд машинистлари учун махсус кўзойнак ясадилар. Янгилик бошқарув кабинасидаги приборлар билан дистанцион боғланган оптик электрон қурилма билан жиҳозланган. Машинист мудраб кетса, кўзини юмса ёки бир минутда бирор нарсага чалғиса, ҳушёр прибор дарҳол қизил чироқни ёқади. Агар бу чора ёрдам бермаса қаттиқ жиғироқ чалинади. Мабодо бу чора ҳам ёрдам бермаса составни бошқаришни кўзойнак ўз зиммасига олади — механизмларга «команда бериб», автоматик равишда тормозларни ишга туширади.

ПОЧТА ҚУТИСИДАГИ ДУРДОНА

Американинг Маршалтаун яқинидаги (Айова штати) унчалик катта бўлмаган Легран шаҳарчасида почтачи бўлиб хизмат қилувчи Чарльз Полли ҳар сафаргидек эрта билан почта қутиларидаги хат-хабарларни йиғаётган эди. Қутиларнинг бирида у лента билан боғланган қандайдир ўрамни топиб олди. Аввалига Полли бу ортиқча «дахмаза»ни улоқтириб юбормоқчи бўлди-ю, кейин топилдиқни очиб қарашга аҳд қилди.

Кейинчалик, ФҚБ агентлари билан суҳбатда почтачи ўрамни ташлаб юбормагани учун тангрига қайта-қайта шукрона келтирибди, деб ёзади АП агентлиги. Малум бўлишича, почта қутисидан топиб олинган ўрам машҳур француз импрессионист-рассоми Клон Моненинг «Қоя яқинидаги балиқчиларнинг қайиқлари» деб номланган картинаси экан. Маршалтаун галереясидан ўғирланган ана шу дурдона асарни ФҚБ ва Интерпол бир йилдан бери беҳуда излаётган экан. Картинанинг почта қутисига қандай тушиб қолганлигини ҳеч ким изоҳлай олмаяпти.

КЕЛАЖАК КВАРТИРАСИ

Одатдан ташқари бу уйнинг қурилиши эндигина бошланган бўлишига қарамай, португалиялик кўпгина хотин-қизлар ана шу уйда яшашни орзу қилишмоқда. Бунинг боиси бор — бунёд этилаётган уйнинг квартиралари энг янги электрон техника билан чин маънода «тиқиштириб» ташланади. Масалан ана шу ақлли приборлар уй бекаларининг ишдан қайтиш вақтига буюртма

берилган таомни тайёрлаб қўйишади, энергия, газ ва сувнинг тежаб-тергаб сарфланишини таъминлашади, ҳақирилмаган меҳмонларни уйга қўйишмайди. Ана шу приборларни олис масофадан туриб, хатто кўчадан туриб бошқариш мумкин. Орзу қилиш айб эмас. Аммо энг бадавлат 20 оилагина ана шу уйга кўчиб кириш бахтига муяссар бўлиши аниқ.

ВУЛҚОНШУНОС БАШОРАТИ

Таниқли француз вулқоншуноси Г. Тазиевнинг фикрига кўра, шу асрнинг охирларида Францияда кучли зилзила бўлади. Бу зилзиланинг кучи бундан икки йил аввал Мексикада содир бўлган зилзила кучидан ҳам ошиб тушади.

Сўнгги олти аср мобайнида Францияда ҳаммаси бўлиб 25 марта ер қимирлади. Ҳар юз йилга ўртача тўрт зил-зиладан тўғри келади, дебди олим Франс Пресс агентлигига суҳбат пайтида. Ваҳоланки, Франция XX асрда атиги бир мартагина ер қимирлаган. У ҳам бўлса мамлакатнинг жанубида 1970 йилда содир бўлган. Вулқоншунос табиий офат қаерда ва қачон ҳуруж қилишини башорат қилишдан ўзини тийибди.

АЪЛОЧИЛАР ОЛИМПИАДАСИ

А. Абдурахмонов номидаги Тошкент политехникумининг ёш кезлари бўшаб қоладиган аудиторияларида яна ёшларнинг хуш хандон овози эшитилиб турибди. Узбекистон областларидаги техникумларда ўқиётган йигит-қизлар билимда беллашиш учун бу ерга тўпландилар. Улар республика ўрта махсус билим юртлари ўқувчилари олимпиадасининг қатнашчиларидир.

Мусобақалар санкциз фан бўйича ўтмоқда. 350 нафар аълочи ўқувчи химия, биология, физика ва бошқа фанлар бўйича билимларини намойиш этмоқдалар. Мусобақа натижаларини тажрибали педагоглардан тузилган обрўли жюри баҳоламоқда.

Республикадаги ўрта махсус билим юртлари ўқувчилари ўртасидаги ана шундай олимпиадалар, икки йилда бир марта ўтказиляпти.

СТУДЕНТ БЎЛИШГА ЁРДАМ БЕРИНГ!

Олий ўқув юртига кириш имтиҳонларига қандай тайёргарлик кўриш керак? Ҳозир бу масала кўплаб йигит ва қизларни ҳаяжонга солиб турибди. Республика билимлар уйининг мутахассислари ана шу муаммони ҳал этишда ёшларга ёрдам беришга аҳд қилдилар. Бу ерда абитуриентлар учун «Хотира машқи ва имтиҳонларга тайёргарлик кўришнинг оқилона усуллари» мавзуида лекциялар туркуми ташкил этилди. Бу мавзу ёш тошкентликларга маъқул тушиб, ҳозирнинг ўзидаёқ 700 кишн шу курсга қатнашиш истагини билдирди.

Программага кўра, хотира умумий машқи дарслари билан бир қаторда чет тилларини жадал ўрганиш методларини, тез ёзиш ва тез ўқиш техникасини ўргатиш ҳам мўлжалланмоқда.

(ЎзТАГ мухбири).

Гулнинг нози бўлакча

Анвойи гуллар, турфа чечаклар фақатгина гўзаллиги билан эмас, балки ўзгача шифобахш хусусиятлари билан ҳам ажралиб туради. Гўзаллик ошуфталарининг гул шайдоси бўлиши турган гап. Хусусий боғи, боғчаси, кафтдек майдони бўлмаган кишилар уйларига хона гуллари, манзара кашф этувчи ўсимликлар билан файз киритишга ҳаракат қиладилар.

Тўғри, хона ўсимликлари киши истиқомат қилаётган жойга жозиба беради, ҳаётбахш нафас—кислород билан таъминланишда фаол «иштирок» этади, зарарли ғуборларни сўриб олади, мўътадиллик яратади.

Шуни айтиш лозимки, бир қатор хона ўсимликлари ўзлари ажратадиган таъсирчан модда—фитонцидлари билан ашаддий микроорганизмларга қирон келтириб, табиий санитарлик вазифасини ўтайдилар. Мазкур хислатларни ўзларига жо этган ўсимликлар қаторига лимон, ёронгул, бегония, туя ўсимликларини мисол қилиб кўрсатиш мумкин.

Ўзидан эфир мойларини чиқарувчи ёронгул хона ҳавосини поклабгина қолмай, ҳатто баъзи зарарли ҳашаротларни «хуркитиш» —пароканда этиш хусусиятига ҳам эга. Ёронгул ўсган жойда пашша, чивин, куя каби ҳашаротлар бўлмаслиги мумкин.

Эслатиб ўтиш керакки, айрим хона ўсимликлари баъзида кишига озор бериб қўйиши ҳам мумкин. Жумладан, баъзи кишилар наврўзгул, ёронгул бутоқчаларига тегиб кетгундек бўлсалар, бу кишиларда аллергик дерматит ёки гуш, экзема касаллиги пайдо бўлиши мумкин. Айрим ҳолларда аллергия айрим жойларда намоён бўлибгина қолмасдан, балки бутун организмга асорат беради. Бунда кишининг боши изтиробли оғрийди, аллергик тумовга йўлиқади, диққинафаслик ҳуруж қилиши ҳам мумкин. Мана шундай ҳоллар юз берадиган бўлса, зудлик билан хона «айбдор» ўсимликлардан ҳоли этилиши керак.

Гоҳо тантана маросимларда шараф рамзи сифатида турфа гуллар билан муборакбод этиш одати бор. Одам истиқомат қиладиган хонани муаттар исли гуллар билан буркаб юбориш лозим кўрилмайди. Ўта зарарли гуллар баъзида аллергия хасталигини «уйғотиши» мумкин.

Вужуди ҳушбўй гуллар дастаси (бодрезак, наргис, сирень, тун бинафшаси, ёсуман кабилар) ётоқхоналардан ташқарига чиқариб қўйилиши ёки бошқа жойларда муваффақ сақланиши керак. Шунда уйқу ҳаловатли ва тинимли-оромбахш бўлиши мумкин.

Айрим манзара кашф этувчи ўсимликлар заҳарлилиги билан ажралиб туради. Кўриниши манзарали ва кўркам бўлган самбитгулга эҳтиёткорлик билан ёндошишга тўғри келади, чунки ўсимлик таркибида ўта таъсирчан заҳарли модда мавжуд. Мабодо бу ўсимликка шакл бериладиган бўлса, унинг шарбати қўлга тегмаслигига ҳаракат қилиш даркор. Агар унга тегиб парвариш қилсангиз, қўлингизни яхши ювиш лозим бўлади.

Аксарият гул шайдолари хона шароитида қуманжир ўстиришга ҳаракат қиладилар. Фавқулодда ўсимлик тиканаклари киши танасини озорлайдиган бўлса, мазкур жойда тузалиши қийин бўлган яралар ҳосил бўлади. Шу боисдан ҳам қуманжир ишқибозлари бежирим қўлқоп қийган ҳолда ўсимликка ёндошишлари керак. Ҳар ҳолда манзара кашф этувчи гуллар ёш болалардан ҳолироқ бўлган жойларда тутилиши, парваришланиши мақсадга мувофиқ келади.

Хонани, ўсимлик ўзининг кўҳлик, дилрабо кўриниши билан файз бағишласа-да, турфа гултуваклар билан тўлдириб юборишга ошиқманг. Жавон, токчада «яйраган» ўсимликлар дераза сатҳининг 15 фойизидан ошиб кетмаслигига эътибор бериш даркор.

Ўз хонасида жозибали ўсимликларни сақлайдиган кишилар, албатта мазкур «яшил дўст»ларнинг тоза, бокира ва бенуқсон бўлишига аҳамият беришлари лозим.

Маннон НАБИЕВ,
доришунос.

Душанба — 13 июнь

Телетомошабинлар диққатига!

Профилактика муносабати билан душанба, 13 июнь куни МТ I кўрсатувлари соат 7.00 дан 11.45 гача ЎзТВ канали орқали намойиш этилади.

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Футбол. Европа чемпионати. Англия—Ирландия терма командалари. 2-тайм. Голландия — СССР терма командалари. 11.35 Янгиликлар.

* * *

16.30 Янгиликлар. 16.40 «Қайта қуриш прожектори». 16.50 Иқтисодий билимлар асослари. «Агро» тележурнали. 17.20 «Гришканинг китобчалари». Мультфильм. 17.30 «Салом, музика!». 18.20 «Пульс». «Компьютерлар: истиқболлар ва воқелик». 18.50 «Рус қўшиғи ҳақида монолог». Фильм-концерт премьераси («Экран»). 19.20 Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. «КПСС Марказий Комитетининг Тезисларини муҳокама қиламиз». 19.50 Футбол. Европа чемпионати. Голландия — СССР терма командалари. ГФРдан кўрсатилади. 21.30 «Время». 22.05 «Қайта қуриш прожектори». 22.15 Бутуниттифоқ журналхонлар конференцияси. 23.15 «Дунё воқеалари».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.20 «Уфқ». Киноальманах. 9.50 Л. Ревуцкий номли Киев эркаклар хор капелласининг чиқиши. 10.15 Итальян тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 10.45 Болалар учун фильм. 11.55 В. А. Моцарт. Фортепьяно ва оркестр учун соль мажор ва ре мажор концертлари. 12.35 «Алий» лақабли чегарачи ит». Бадиий фильм, субтитр билан. 13.40 «Шаҳарлар ва инсонлар». Телевизион ҳужжатли фильмлар: «Астара», «Сухуми». 14.25 Янгиликлар. 14.35 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Қизил ва қора». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия.

* * *

18.35 Янгиликлар. 18.45 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!». 19.45 «Музикали киоск». 20.15 «Янгроқ орзулар». Ҳужжатли фильм премьераси. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 «Халқаро панорама». 21.30 «Время». 22.05 «Қайта қуриш прожекторлари». 22.15 Реклама. 22.20 «Паролни икки киши биларди». Бадиий фильм. 23.45 Янгиликлар. 23.50 Енгил атлетика. Ака-ука Знаменскийлар хотираси учун халқаро мусобақалар.

● ЎзТВ

15.00 Ҳужжатли фильмлар программаси. 15.55 «Абитуриент—88». Иншо қандай ёзилади? 16.30 Болалар учун фильм. «Бу разведка да бўлган эди».

* * *

18.00 Янгиликлар. 18.10 Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. «Ёшлик» студияси кўрсатади. 18.40 «Арқон». Мультфильм. 18.50 «Мактаб ислоҳоти — ҳаётга!». Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати, ўқитувчи Б. Мирзаев билан учрашув (такрор). 20.00 «Ахборот». (рус.). 20.20 «Камараб». Телефильм. 20.30 «Ахборот». 20.50 Т. Жалилов номли Ўзбекистон Давлат халқ чолғу ансамблининг концерти. 21.30 Москва. «Время». 22.05 Москва. «Қайта қуриш прожекторлари». 22.15 Саид Аҳмад асосида сатирик новеллалар. 23.00 «Бозор, мол эгаси ва кооперация». Телефильм. 23.30 Кўрсатувлар программаси.

● ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 «Яшаш учун туғилганлар». Бадиий фильм. 20.50 «Шаҳар юмушлари ва муаммолари» (рус.).

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время». 22.05 «Қайта қуриш прожекторлари». 22.15 «Шафқатсиз романс». Бадиий фильм. 1-серия (рус.).

Сешанба — 14 июнь

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Футбол шарҳи. 9.35 Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. «Қайта қуриш йўлларида». Уч серияли телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 1-фильм («Экран»). 10.45 Янгиликлар.

* * *

16.20 Янгиликлар. 16.30 «Қайта қуриш прожекторлари». 16.40 Болалар учун фильм. 18.05 Танишинг: Бутуниттифоқ XIX партия конференциясининг делегатлари. 18.50 Футбол шарҳи. 19.20 «Дунё воқеалари». 19.35 «Денгизга нима бўлади?» Қозоғистон Компартияси Қизил Ўрда область комитетининг биринчи секретари Е. Н. Ауелбеков ҳақида очерк. 20.20 Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. «Қайта қуриш йўлларида». Уч серияли телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 1-фильм («Экран»). 21.30 «Время». 22.00 «Қайта қуриш прожекторлари». 22.10 «Вертер». Фильм—опера премьераси. Ж. Массне музикаси (ЧССР ва ГФР телевидениелари). 24.00 «Дунё воқеалари».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.20 «Агидел» ансамбли рақсга туша ди. Қозондан кўрсатилади. 9.50 «Давлат Третьяков галереяси заллари бўйлаб». Илмий-оммабоп фильм. 10.20 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 10.50 Болалар учун фильм. 11.55 Француз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун. 12.30 «Уруш йилларининг хусусий хроникаси». Телевизион ҳужжатли фильм. 1-фильм. 13.30 Янгиликлар. 13.40 «Майнинг тўртинчи куни». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Киев). 14.10 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Қизил ва қора». 2-серия.

* * *

18.30 Янгиликлар. 18.40 «Мен, сен ва биз — ҳаммамиз биргаликда». 19.25 Д. Брубек. Икки фортепьяно учун композиция. 19.35 «Совет Иттифоқи портрети». Ҳужжатли фильм премьераси (АҚШ маҳсулоти). 7-серия — «Революция мамлакати». 20.25 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.40 «Бу яралганан қалб эди». Н. А. Некрасов ва Ф. М. Достоевский. 21.30 «Время». 22.00 «Қайта қуриш прожекторлари». 22.10 Футбол. Европа чемпионати. ГФР —Дания терма командалари. 00.05 «Тонгги почта». Музикали кўрсатув (такрор.). 00.35 Янгиликлар.

● ЎзТВ

15.00 «Бировнинг хати». Бадиий фильм («Ленфильм»). 16.35 «Абитуриент-88». Математика. 17.10 Мактаб ўқувчилари учун. «Қувноқ стартлар» (такрор). 18.00 Янгиликлар. 18.15 «Эҳ, Топтигин, Топтигин». Мультфильм. 18.25 «Элга хизмат: талаб ва таклиф». 19.00 «Санъат олами» (рус.). 19.25 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Мардлик-мангулик». 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.20 «КПСС Марказий Комитетининг Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига Тезисларини муҳокама қиламиз». 20.30 «Ахборот». 20.50 ЎзССРда хизмат кўрсатган артистлар Қ. Искандаров ва Н. Мадраҳимова концерти. 21.30 Москва. «Время». 22.00 «Қайта қуриш прожекторлари». 22.10 «Ямбуй ажинаси». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия). 23.40 «Бугун оламда нима гап?» Халқаро аҳвол кундалиги.

● ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 «Фақат ўлган одам жавобгар». Бадиий фильм (Польша). 20.55 «Беш йиллик: ишлар ва одамлар».

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время». 22.00 Москва. «Қайта қуриш прожекторлари». 22.10 «Шафқатсиз романс». Бадиий фильм.

Чоршанба — 15 июнь

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Футбол. Европа чемпионати. ГФР — Дания терма командалари. 2-тайм. Италия— Испания терма командалари. 2-тайм. 10.45 Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. «Қайта қуриш йўлларида». Уч серияли телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 2-фильм. 11.45 Янгиликлар.

* * *

16.30 Янгиликлар. 16.45 «Қайта қуриш прожекторлари». 16.55 Болалар учун фильм. 18.15 «Фидойи шахслар». 19.00 «Менга сўз берилгани». Ёзувчи М. Рошчин чиқиши. 19.15 «Дунё воқеалари». 19.40 Футбол. Европа чемпионати. Италия — Испания терма командалари. 2-тайм. 20.30 Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. «Қайта қуриш йўлларида». Уч серияли телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 2-фильм. 21.30 «Время». 22.00 «Қайта қуриш прожекторлари». 22.10 Катталар учун мультфильмлар: «Саломатлик уйдан бошланади». «Маст олчалар» 22.30 Қайта қуриш: муаммолар ва ечимлар. «КПСС Марказий Комитетининг Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига Тезисларини муҳокама қиламиз». Кўрсатувни сиёсий шарҳловчи Л. А. Вознесенский олиб боради.

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.20 Л. Зикина иштирокида фильм-концерт. 9.50 «Рус музейи заллари бўйлаб». Илмий-оммабоп фильм. 10.20 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 10.50 Болалар учун фильм. 12.10 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун. 12.40 «Уруш йилларининг хусусий хроникаси». Телевизион ҳужжатли фильм. 2-фильм. 13.40 Янгиликлар. 13.50 Телевизион ҳужжатли фильм. 14.10 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Қизил ва қора». 3-серия.

* * *

18.35 Янгиликлар. 18.40 Футбол. Европа чемпионати. Италия —Испания терма командалари. 1-тайм. 19.30 Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. «Қишлоқ янгиликлари». 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 П. И. Чайковский номли халқаро конкурс лауреатлари. СССР халқ артисти Т. Синявская. 21.30 «Время». 22.00 «Қайта қуриш прожекторлари». 22.10 Футбол. Европа чемпионати. Англия — Голландия терма командалари. 00.10 Янгиликлар.

● ЎзТВ

15.30 Болалар учун фильм. «Хайр, кабутарлар». (Ялта киностудияси). 12.00 «Абитуриент — 88». Физика. 17.35 «Менинг ёзги боғим». «Турмушга жорий этилмоқда». Телефильмлар. 18.00 Янгиликлар. 18.15 «Қойилмақом Гоша». Мультфильм. 18.25 Мактаб ўқувчилари учун. «Пионерлар мамлакатида». 19.10 Адабий театр. «Аср нидоси». 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.25 Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. «Конференция делегати» туркумидан. 20.30 «Ахборот». 20.50 Ўзбек куйларидан концерт. 21.30 Москва. «Время». 22.00 «Қайта қуриш прожекторлари». 22.10 «Хивачасига ажрим». Фильм-концерт премьераси («Ўзбектелефильм»). 22.40 Ф. Шиллер. «Орлеан қизи». Самарқанд рус драма театрининг спектакли (рус.). 01.10 Кўрсатувлар программаси.

● ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 «Мишка — артист». Бадиий фильм. («Ўзбекфильм»). 20.40 «Болалар — бизнинг келажагимиз». Болалар фонди Тошкент область бўлимининг фаолияти ҳақида.

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время». 22.00 «Қайта қуриш прожекторлари». 22.10 «Озуқа—88». 22.20 «Кумуш кўл». Бадиий фильм (рус.).

Пайшанба — 16 июнь

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Футбол. Европа чемпионати. Англия — Голландия терма командалари. 2-тайм. Ирландия — СССР терма командалари. 11.35 Янгиликлар.

* * *

16.30 Янгиликлар. 16.45 «Қайта қуриш прожекторлари». 16.55 Мультфильмлар премьераси. 17.15 «Музикали хазина». Г. Свиридов асарларидан концерт. 18.05 «Инсон ва қонун». 18.35 «Бизнинг бурчимиз». Катунь ГЭСи қурилиши муносабати билан Тоғли Олтойнинг тақдири ҳақида. 19.15 «Дунё воқеалари». 19.35 «Кемадаги балерина». Мультфильм. 19.50 Футбол. Европа чемпионати. Ирландия —СССР терма командалари. 21.30 «Время». 22.05 «Қайта қуриш прожекторлари». 22.15 «Пойтахтдан пойтахтга». СССР Олий Советининг депутатлари ҳамда АҚШ конгресси аъзоларининг учрашуви — телекўприги. 1988 йилнинг май- июнь ойларида Москвада бўлиб ўтган олий даражадаги Совет —Америка учрашуви якунларининг муҳокамаси. Кўрсатув тугагач— «Дунё воқеалари».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.20 Озарбайжон ССР Давлат рақс ансамблининг концерти. 9.50 «Передвижниклар». Илмий-оммабоп фильм. 10.15 Испан тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 10.45 Болалар учун фильм. 12.15 Испан тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун. 12.45 «Уруш йилларининг хусусий хроникаси». Телевизион ҳужжатли фильм. 3-фильм. 13.45 Янгиликлар. 13.55 «Оналар, ойижонлар». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Киев). 14.15 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Қизил ва қора». 4-серия.

* * *

18.35 Янгиликлар. 18.45 Халқ куйлари. 18.55 Ритмик гимнастика. 19.25 Халқаро ҳаёт Бош редакцияси таништиради: «9-студия». Москвадаги олий даражадаги Совет — Америка учрашуви якунларига доир. 20.25 «Сени севаман, ҳаёт». Телевизион фотоконкурс. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 «Одесса альтернативаси». Ҳужжатли фильм премьераси (Украина кинохроника студияси.). 20.55 «Қўшиқ айтмай туролмайман». Д. И. Менделеев номли Москва химия-технология институти академик хори иштирокида концерт — очерк. 21.30 «Время» 22.05 «Қайта қуриш прожекторлари». 22.15 «Дўстлар ва йиллар. Бадиий фильм. 1-серия («Ленфильм»). 23.20 «Андрей Рублев». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («ЛНФ»). 23.50 Янгиликлар.

● ЎзТВ

15.00 Болалар учун фильм. «Сережа» («Мосфильм»). 16.20 «Абитуриент —88». Химия. 16.55 Иншо. Тарих. 17.10 Мактаб ўқувчилари учун. «Ҳайвонот оламида». Бадиий фильм. 18.00 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 18.10 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 18.20 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 18.30 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 18.40 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 18.50 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 19.00 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 19.10 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 19.20 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 19.30 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 19.40 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 19.50 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 20.00 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 20.10 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 20.20 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 20.30 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 20.40 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм. 20.50 «Ҳаётнинг ҳиди». Ҳужжатли фильм.